

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Samråd i Børne- og Undervisningsudvalget
Titel	Åbent samråd om regeringens folkeskoleudspil
Målgruppe	Børne- og Undervisningsudvalget
Arrangør	Børne- og Undervisningsudvalget
Taletid	Ca. 10-15 min
Tid og sted	Tirsdag den 26. februar 2013, kl. 14-15, i Folketinget, lokale 2-080

Disposition

1. **Indledning**
2. **Den længere skoledag med aktivitetstimer, jf. spørgsmål N**
3. **SFO, leg og læring, jf. spørgsmål O og P**
4. **Folkeskoleudspillet og den danske model, jf. spørgsmål Q og R**
5. **Demokrati og folkeskoleudspillet, jf. spørgsmål S og T**

1. Indledning

- Efter ønske fra Lars Dohn (EL) og Rosa Lund (EL) har udvalget bedt mig svare på samrådsspørgsmål N til T.
- Spørgsmålene lyder således:
- Samrådsspørgsmål N: *”Ministeren bedes redegøre for, hvad ministeren forstår ved de såkaldte ”aktivitetstimer” i regeringens udspil til en folkeskolereform. Herunder bedes ministeren redegøre for, hvilke krav der stilles til rammerne for samt indholdet og kvaliteten i aktivitetstimerne. Hvordan forestiller ministeren sig, at kommunerne, særligt i en tid med besparelser på skoleområdet, vil udmønte indholdet i aktivitetstimerne?”*
- Samrådsspørgsmål O: *”Ministeren bedes uddybe, hvordan ministeren med regeringens udspil til folkeskolereform forstår børns fritid og frie tid, om ministeren anerkender betydningen af fritid og tid, hvor børn selv kan bestemme, samt hvilken forståelse ministeren har af fritidshjemmenes/SFO'ernes betydning i børnenes hverdag. Hvilke konkrete konsekvenser vil regeringens udspil til en folkeskolereform få for SFO'er og fritidshjem, herunder bl.a. i relation til åbningstid, økonomi og antal indmeldte børn.”*
- Samrådsspørgsmål P: *”Ministeren bedes redegøre for den forventede udvikling inden for arbejdspladser/job på lærer-, pædagog- og pædagogmedhjælperområder som konsekvens af regeringens udspil til en folkeskolereform.”*
- Samrådsspørgsmål Q: *”Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen kan forhandle om en folkeskolereform, hvis finansieringsgrundlag afhænger af resultaterne af overenskomstforhandlingerne 2013. Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringens arbejde med folkeskolereformen, herunder forventningerne til resultatet af overenskomstforhandlingerne mellem KL og Danmarks Lærerforening, hænger sammen med ministerens forståelse af den danske model.”*

- Samrådsspørgsmål R: ”Ministeren bedes redegøre for, hvordan folkeskolelærerne forventes at øge antallet af undervisningstimer, herunder hvad der i deres nuværende arbejdsbeskrivelse skal skæres ned på, hvis flere timer skal bruges på undervisning. Hvor meget tid kan der hentes ved afskaffelse af nationale test og standardiserede elevplaner?”
- Samrådsspørgsmål S: ”Ministeren bedes redegøre for, hvordan ministeren mener, at regeringens forslag til en folkeskolereform bidrager til en mere demokratisk folkeskole, herunder hvordan regeringens demokratiske værdier for folkeskolen stemmer overens med regeringens udspil til folkeskolereform om, at kommunen selv bestemmer sammensætningen af skolebestyrelserne, og at pædagogisk råd gøres frivilligt.”
- Samrådsspørgsmål T: ”Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringens udspil til en folkeskolereform hænger sammen med regeringsgrundlagets formuleringer om elevdemokrati. Herunder bedes ministeren konkret redegøre for, hvordan ministeren ser folkeskolen løfte følgende beskrivelse fra regeringsgrundlaget i praksis: ”Uddannelser som opdrager til demokrati, må også være demokratiske i hverdagen. Derfor skal børn og unge inddrages i takt med, at de bliver i stand til at tage stilling til beslutninger vedrørende den uddannelsesinstitution, som de går på. Eleverne skal opleve, at de har indflydelse, og at det nytter at engagere sig.””
- Regeringens udspil ”Gør en god skole bedre” er blevet udnævnt til alt fra en revolution af skolen til en total statsliggørelse af børnenes hverdag.
- Det er med velbegrundet hu, at udspillet hedder ”Gør en god skole bedre”. Vi har en rigtig god folkeskole for rigtig mange børn. Men vi har også en række udfordringer og steder, hvor vi kan blive bedre. Det drejer sig blandt andet om:
 - At ikke alle elever har kompetencerne til at gennemføre en ungdomsuddannelse.
 - At skolen har en social slagside.
 - At vi taber en række af drengene gennem skoleforløbet.
- Afsættet for vores udspil er, at vi skal have en god skole for alle elever. Udspillet bygger på en grundtanke om flere sammenhængende timer. Vi vil gerne tænke skolen og undervisningen anderledes, og dette skal ske i et tæt samarbejde mellem lærere og pædagoger.
- Tankerne bag udspillet har vi drøftet med en række parter. Vi har haft et vel fungerende partnerskab bestående af KL, BKF, DLF, Skolelederne, Skole og

Forældre, Danske Skolelever og BUPL i foråret 2012 om udviklingen af fremtidens folkeskole.

- Det er dog regeringen, der selv har udarbejdet det endelige udspil. Vi har inviteret parterne til at fortsætte partnerskabet efter offentliggørelsen af udspillet. Det har alle parter sagt ja til, og vi har her haft en række konstruktive drøftelser. Vi er langt hen ad vejen enige om udviklingen af indholdet af folkeskolen.
- Jeg har aftalt med spørgerne, at jeg svarer samlet på de stillede spørgsmål.

2. Den længere skoledag med aktivitetstimer, jf. spørgsmål N

- Vi lægger i vores folkeskoleudspil op til, at de såkaldte aktivitetstimer skal være en central del af den sammenhængende skoledag. Jeg foretrækker faktisk at kalde disse timer for tid. De er ikke tænkt som egentlige timer i fagblokke eller i slutningen af skoledagen. Det er fleksibel tid, der kan understøtte skolens fag og øvrige aktiviteter. Jeg refererer i dag til aktivitetstid.
- Fordelen ved aktivitetstiden er, at der i højere grad er mulighed for at arbejde med fleksible skemaer, med en kombination af teori og praksis, med udeskoler og med bevægelse m.v.
- Aktivitetstidens primære indhold skal være:
 - *Fagligt understøttende aktiviteter*, der skal underbygge og supplere den faglige undervisning. Dette kan fx være som ekstra tid til et projektforsøg. Det kan være læsetræning eller ekstra tid til matematikøvelser, eller det kan være kombinationer af leg og læring. Og det kan være kombinationen af teori og praksis eller anvendelsesorienterede aktiviteter. Lektiehjælp har her en central betydning, og regeringen foreslår, at det gøres obligatorisk for skolerne at tilbyde lektiehjælp.
 - *Motion og bevægelse*. Regeringen ønsker, at eleverne bevæger sig hver dag. Dette skal også kunne lægges ind fleksibelt i løbet af skoledagen. Det skal fremme elevernes sundhed, trivsel og koncentration i forhold til de mere fagfaglige aktiviteter.
 - Aktiviteter, der skal fremme elevernes *alsidige udvikling*, herunder særligt deres sociale og personlige udvikling. Det kan være udvikling af elevernes samarbejdsevner og arbejdet med skolens trivsel.
- Det er ikke vores intention, at der skal udformes særskilte Fælles Mål for aktivitetstiden. Aktivitetstiden skal anvendes til at understøtte de eksisterende Fælles Mål og folkeskolens formål generelt.

- Timetallet er faldet med 94 timer over et skoleforløb siden 2006/07. Det svarer til, at hver elev mister ca. én måneds undervisning ud af det samlede skoleforløb. Vi har en skoledag, der bliver mere og mere koncentreret, hvor de samme ting skal læres på kortere tid i forhold til de børn, der lærer på forskellige måder.
- Det er også en af grundene til, at vi er optagede af, hvordan vi kan give flere timer på en anderledes måde til gavn for elevernes læring.
- Rammerne for aktivitetstiden bliver også friere end for den fagopdelte undervisning. Skolerne skal kunne bruge de samværsformer, der passer bedst til de aktiviteter, de vil gennemføre.
- Der er som sagt heller ikke tale om timer i traditionel forstand. Aktivitetstiden vil kunne variere fra fx 10 minutter til en hel skoledag alt afhængig af den planlagte aktivitet. Det kan være lange forløb, der passer til de lokale elever og opgaver. Og tiden skal kunne anvendes på tværs af klasser og årgange. Derfor er tiden også fritaget fra klasse- og holddannelsesreglerne.
- Vi ønsker fra regeringens side at bruge de eksisterende ressourcer anderledes. Vi ønsker mere læring for ressourcerne. Det er vores vurdering, at de nuværende lærere, børnehaveklasseledere, pædagoger og andre fagprofessionelle m.v. efter en evt. ændring af lærernes arbejdstidsregler tilsammen vil kunne dække størstedelen af de ekstra undervisningstimer og aktivitetstiden i den sammenhængende skoledag. Den konkrete fastlæggelse af personaleanvendelsen vil dog skulle besluttes lokalt.

3. SFO, leg og læring, jf. spørgsmål O og P

- Den sammenhængende skoledag betyder bestemt ikke, at vi glemmer legens betydning. Vi er meget optaget af kombinationen af leg, læring og undervisning. Der er mange kvaliteter i både leg, læring og undervisning, når det tilrettelægges på den rigtige måde. Og vi synes derfor, at det er en lidt falsk modsætning at sige, at det skal være ente leg eller læring. Det afgørende er, hvordan vi sikrer det gode pædagogiske og didaktiske arbejde om børnenes dag. Børn tilegner sig mange kompetencer, når de leger. Det er derfor, vi synes, at det skal være en del af den sammenhængende skoledag.
- Vi har i vores udspil fokus på, hvordan leg kan understøtte læring. Det er en af baggrundene for, at vi ønsker, at pædagogerne, pædagogiske assistenter og andre voksne skal have en mere fremtrædende rolle i folkeskolen. Vi har gode erfaringer fra blandt andet skolestartsforsøgene med, hvordan lærer-pædagog-samarbejdet kan understøtte skolens arbejde.

- Hele 87 pct. af de små børn er i dag i SFO eller andre pasningstilbud efter skole, så de har jo allerede en lang dag. Vi ønsker at opbløde de grænser, der er mellem skole og fritid ved at give de mindste elever en skoledag fra 8-14, de mellemste en skoledag fra 8-15 og de ældste elever en skoledag fra 8 til ca. 15.30. Nogle af SFO- og klubaktiviteterne rykker hermed ind i skolen.
- Jeg var i går på besøg på Eggeslevmagle Skole i Skælskør, hvor de blandt andet har fokus på sprog. De har introduceret engelsk fra børnehaveklassen i form af sanglege og rytmik på engelsk.
- Der er nogen, der har spurgt til, hvad vil der ske med børnenes fritidsaktiviteter i den sammenhængende skoledag. Der vil være gode muligheder for, at både de mindste elever og de mellemste kan deltage i aktiviteter efter skoledagen. Og fælles for både de store og de små elever er, at virkeligheden skal ind i skolen, og skolen skal ud i virkeligheden. Eleverne skal opdage foreningsdanmark.
- De ældste elever skal også i langt højere grad kunne præge deres udskoling. De vil få valgfag allerede fra 7. klasse. Der skal nye prøveformer ind i skolen, som forudsætter et tæt samarbejde med omverdenen. Og der vil stadig være mulighed for at se venner og gå til fritidsaktiviteter efter skoletid.
- Vi ønsker ikke en heldagsskole fra 8 til 16 eller 17 fra børnehaveklasse til 9. klasse.

4. Folkeskoleudspillet og den danske model, jf. spørgsmål Q og R

- Jeg bliver spurgt til, hvordan regeringen kan forhandle om en folkeskolereform, hvis finansieringsgrundlag afhænger af resultaterne af overenskomstforhandlingerne i 2013.
- En ændring af lærernes arbejdstidsregler vil gøre det muligt, at lærerne kan tilbringe mere tid sammen med eleverne, hvorved antallet af timer i folkeskolen kan øges inden for en uændret udgiftsramme.
- Jeg vil gerne understrege, at regeringen forlods har afsat en ramme på ca. 4 mia. kr. ekstra i perioden 2013-2020. Heraf målretter regeringen i alt 1 mia. kr. i 2014-2020 til et kompetenceløft for lærere og pædagoger.
- Herudover har vi også afsat ½ mia. kr. i perioden 2012-2015 til styrket anvendelse af it i folkeskolen. Især til udvikling af digitale læremidler i folkeskolen.
- I 2013-2015 har vi afsat 320 mio. kr. om året til udviklings- og evidensbaseret af uddannelserne på professionshøjskoler og erhvervsakademier og forskning i

professionsfagene. Pengene skal blandt andet styrke læreruddannelsen og pædagoguddannelsen, som får en central rolle i forhold til det kompetenceløft, der skal ske i folkeskolen.

- Regeringen har noteret sig, at KL og kommunerne anser lærernes nuværende arbejdstidsaftale for at være en barriere for at kunne prioritere lærernes arbejdstid, så der bliver mere tid til eleverne, og dermed for bedre resultater i folkeskolen. KL har stillet krav om, at arbejdstidsreglerne ændres i forbindelse med de igangværende overenskomstforhandlinger.
- Det er KL og Lærernes Centralorganisation, der forhandler lærernes overenskomster i folkeskolen. Det kører nu. Det er naturligvis regeringens forhåbning, at alle parter centralt og lokalt vil være parate til at sikre en ramme, der bidrager til, at alle elever bliver så dygtige, som de kan.
- Det er vigtigt for folkeskolens udvikling, at der ikke er barrierer for, at børnene får den bedst mulige undervisning. Det er de barrierer, der diskuteres nu. Og de barrierer, som KL og kommunerne påpeger. Dem må vi som regering selvfølgelig gerne have en holdning til. Men selve forhandlingerne foregår mellem KL og lærerne.
- Et større lokalt råderum til planlægningen af skoledagens aktiviteter betyder – ligesom på andre arbejdspladser – at man har en dialog lokalt med ledelsen fx i teams.
- Mange af de opgaver, som læreren i dag løser alene, kan i højere grad og med bedre resultat løses sammen med andre og på skolen.
- Hvis lærerne er mere på skolen, er der bedre muligheder for at inddrage kollegaer – både i forhold til planlægning af fælles forløb, koordination og afholdelse af møder – og for at trække på andres erfaringer. Samtidig giver det skolelederen et bedre billede af lærernes arbejdsopgaver, så man bedre kan lave en lokal tilrettelæggelse.
- På samme måde har lærere – som alle andre – forskellige kompetencer, erfaringer, opgaver og klasser. Og det skal der tages højde for i den lokale tilrettelæggelse.
- KL's arbejdstidsanalyse fra 2012 viser, at de yngre lærere underviser mest. I gennemsnit underviser en yngre lærer fire lektioner mere om ugen end de ældste af deres kolleger. Der er altså mulighed for at diskutere tilrettelæggelsen.
- Nu må vi dog afvente, hvad der sker i forhandlingerne om folkeskoleudspillet, hvad resultatet af overenskomstforhandlingerne bliver, og hvad indholdet af kommuneaftalerne i juni medfører.

- Der ligger et konkret forslag i Enhedslistens spørgsmål, nemlig om vi ikke kan afskaffe de nationale tests for at få mere tid.
- Regeringen mener, at den løbende evaluering af eleverne er vigtig. Der er 10 test i alt i løbet af 9 skoleår. Tiden til disse test fylder derfor ikke meget. Man kan selvfølgelig have en holdning til, om det er den måde, man skal evaluere på. Vi har fra regeringens side sat en evaluering af testene i gang for at se, om de lever op til målene, og om de fungerer som værktøj til den fremadrettede evaluering af eleverne.

5. Demokrati og vores folkeskolereform, jf. spørgsmål S og T

- Jeg bliver også spurgt til, hvordan regeringens demokratiske værdier for folkeskolen stemmer overens med, at kommunen selv bestemmer sammensætningen af skolebestyrelserne, og at pædagogisk råd gøres frivilligt. Og jeg bliver spurgt til, hvor elevdemokratiet er henne i vores udspil.
- Det afgørende for en god folkeskole er ikke statslige regler for én bestemt måde at organisere den pædagogiske udvikling på skolen. Det er selvfølgelig helt afgørende for skolen, at der er løbende pædagogisk udvikling og et løbende samarbejde om denne udvikling. Det er en kerneopgave for enhver skole. Men det kan jo godt være, at der er andre måder, det kan ske på, end lige netop i et statsligt defineret pædagogisk råd.
- Det kan være, at kommunerne vurderer, at det faglige udbytte ved andre samarbejdsformer som fx årgangsteams, faggrupper eller afdelingsmøder vil være større. Der står i øvrigt udtrykkeligt i folkeskoleloven, at skolens leder udøver sin virksomhed i samarbejde med medarbejderne. Det ændrer vi selvfølgelig ikke på med vores forslag om at gøre pædagogisk råd frivilligt.
- Jeg har virkelig svært ved at forestille mig, at der kan være en pædagogisk udvikling på en skole, uden at medarbejderne har indflydelse på og er en del af udviklingen. Men skulle det ske, har alle skoler med over 25 ansatte et samarbejdsudvalg, hvor man selvfølgelig skal rejse eventuelle samarbejdsproblemer, som det jo åbenlyst vil være, hvis der ikke er en dialog om den pædagogiske udvikling mellem ledelse og ansatte.
- På samme måde kan der være gode grunde til at udvide skolebestyrelserne. Her vil jeg sige, at vi anser forældrene som helt afgørende i forhold til at støtte deres børn, klassen og skolens udvikling. Vi vil ikke ændre ved, at det er forældrene, der udgør flertallet i skolebestyrelsen. Vi vil i stedet se på, om der kan være et par repræsentanter fra lokalsamfundet, som kan bidrage positivt i skolebestyrelsens arbejde.

- I forhold til elevdemokrati er vi meget inspirerede af Danske Skoleelevers undersøgelse om, hvad det betyder for elevernes læring at blive inddraget. Vi har en drøftelse af, hvordan vi kan understøtte inddragelsen af eleverne, af elev-til-elevaktiviteter og af målene for trivsel. Vi vil – som et af vores tre overordnede mål – måle på elevernes trivsel.